

TỜ THÔNG TIN SỨC KHỎE CỘNG ĐỒNG

BỆNH THỦY ĐẬU (TRÁI RẠ)

Massachusetts Department of Public Health, 305 South Street, Jamaica Plain, MA 02130

Bệnh thủy đậu là gì?

Thủy đậu, hay còn gọi là trái rạ, là bệnh do một siêu vi gây ra dễ dàng lây lan từ người này sang người khác. Bệnh gây ra chứng phát ban ngứa ngáy trông giống như những vết bóng giộp nhỏ. Chứng phát ban thường khởi phát trên mặt, bụng, ngực hay lưng, và lan nhanh ra các phần khác của cơ thể. Thông thường chứng phát ban đi kèm với sốt nhẹ, mệt mỏi, và hơi khó chịu trong người. Những người chưa từng mắc bệnh thủy đậu đều có thể mắc bệnh, nhưng phổ biến nhất là trẻ em ở lứa tuổi dưới 15 tuổi. Trên 90% người trưởng thành ở Mỹ đều mắc bệnh thủy đậu và nhiều trẻ đã được tiêm vắc xin.

Hiện đã có loại vắc xin phòng chống bệnh thủy đậu. Tuy nhiên, đôi khi có những người đã được tiêm vắc xin vẫn mắc bệnh thủy đậu (hay còn gọi là “bệnh đột phá”). Nếu người nào đã được tiêm vắc xin bệnh thủy đậu, thì thông thường bệnh rất nhẹ. Họ sẽ có một vài mụn nhỏ, ít khi bị sốt, và mau bình phục hơn.

Bệnh thủy đậu có nguy hiểm không?

Có, bệnh có thể nguy hiểm. Trước khi có vắc xin chủng ngừa vào năm 1995, mỗi năm tại Mỹ, có khoảng 11,000 người phải nhập viện do mắc bệnh thủy đậu và có khoảng 100 người tử vong. Bệnh thủy đậu có thể làm nhiễm trùng da nghiêm trọng, để lại nhiều sẹo, bị viêm phổi, tổn thương não và tử vong. Tuy các biến chứng nghiêm trọng (như viêm phổi) rất hiếm khi xảy ra, nhưng bệnh chủ yếu ở trẻ sơ sinh, phụ nữ mang thai, những người có hệ miễn dịch yếu, và người lớn nói chung. Người nào mắc bệnh thủy đậu cũng có thể bị phát ban khó chịu, hay còn gọi là bệnh zona (giời leo) những năm sau đó.

Bệnh thủy đậu lây lan như thế nào?

Bệnh thủy đậu lây từ người này sang người khác do ho, hắt hơi, hay chạm vào những mụn ngứa đỏ. Những người mắc bệnh thủy đậu có thể lây bệnh từ 1 – 2 ngày trước khi phát các triệu chứng và cho đến khi những mụn này đóng vảy (thường khoảng 5 ngày). Tuy nhiên, những người có hệ miễn dịch yếu sẽ bị lây nhiễm lâu hơn, thường là cho đến khi xuất hiện liên tục các mụn nước mới. Các triệu chứng thường xuất hiện khoảng từ 10 – 21 ngày sau khi nhiễm siêu vi. Theo quy định của tiểu bang, những người mắc bệnh thủy đậu phải nghỉ học và nghỉ làm cho đến khi các mụn nước khô và đóng vảy.

Ai có thể mắc bệnh thủy đậu?

- Bất cứ người nào chưa từng mắc bệnh thủy đậu và chưa được tiêm vắc xin. Tuy nhiên, đôi khi thậm chí những người đã được tiêm vắc xin sẽ vẫn mắc bệnh thủy đậu (hay còn gọi là “bệnh đột phá”) nếu bị nhiễm, nhưng bệnh thường nhẹ hơn nhiều. Họ sẽ có một mụn ngứa đỏ nhỏ, ít khi bị sốt và mau bình phục hơn.
- Những trẻ nhỏ dưới 12 tháng tuổi, vì những trẻ này nhỏ quá không tiêm vắc xin được.

Quý vị có thể phòng chống bệnh thủy đậu như thế nào?

- Ngày nay, người ta khuyến cáo tiêm hai liều vắc xin thủy đậu để bảo vệ khỏi bệnh tật. Bảo vệ con của quý vị bằng cách cho trẻ tiêm vắc xin khi được 12-18 tháng tuổi và tiêm nhắc vào năm 4 đến 6 tuổi. Điều quan trọng là cho trẻ nào chưa mắc bệnh thủy đậu tiêm vắc xin trước khi được 13 tuổi do nguy cơ biến chứng rất cao sau độ tuổi này. Những bậc phụ huynh nào có con đã được tiêm vắc xin phòng bệnh thủy đậu 1 lần nên hỏi nhà cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe của mình về việc tiêm vắc xin thủy đậu lần 2, nhất là *nếu họ tiếp xúc với người mắc bệnh thủy đậu hay trong môi trường bùng phát bệnh*.
- Các thanh thiếu niên và người lớn không miễn nhiễm với bệnh thủy đậu, nhất là những người làm công việc chăm sóc sức khỏe hay sống với một người có hệ miễn dịch suy yếu, nên được tiêm vắc xin. Họ cần tiêm 2 lần vắc xin thủy đậu và nên hỏi nhà cung cấp dịch vụ của mình về việc tiêm vắc xin này. Phụ nữ nào dự định có con và không được miễn dịch cũng nên được tiêm vắc xin *trước khi có thai*.
- Nếu một người được tiêm vắc xin thủy đậu trong vòng 3 (và có thể lên đến 5) ngày kể từ khi tiếp xúc với một người nào đó mắc bệnh thủy đậu, thì họ sẽ không mắc bệnh.
- Những người chưa từng mắc bệnh thủy đậu hay chưa được tiêm vắc xin có nguy cơ bị biến chứng cao (như trẻ sơ sinh, phụ nữ có thai, và những người có hệ miễn dịch suy giảm) khi họ bị phơi nhiễm với bệnh thủy đậu. Họ nên đến khám bệnh ở bác sĩ.

- Quy định của tiểu bang yêu cầu các nhóm nhất định sẽ được tiêm vắc xin thủy đậu. Những trẻ được gửi tại các trung tâm chăm sóc trẻ được cấp phép hay nhà trẻ và những trẻ trong độ tuổi đi học ở các cấp lớp nào đó phải trình bằng chứng đã được tiêm vắc xin varicella hay giấy tờ uy tín chứng minh miễn dịch.
- Giấy tờ uy tín chứng minh miễn dịch có thể là 1) hồ sơ tiêm chủng: 1 liều đối với những trẻ từ 1 – 12 tuổi và 2 liều đối với trẻ trên 13 tuổi ở lần tiêm chủng đầu tiên; 2) bằng chứng miễn dịch trong phòng thí nghiệm hay xác nhận bệnh trong phòng thí nghiệm; 3) được sinh ra tại Mỹ trước năm 1980 (đối với những nhà cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe, phụ nữ có thai, và trong môi trường có rủi ro cao, những trẻ sinh trước năm 1980 **không** nên được xem là có bằng chứng miễn dịch); 4) chẩn đoán hay kiểm tra quá trình mắc bệnh thủy đậu của nhà cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe; hay 5) quá trình mắc bệnh zona.

Phụ nữ có thai có nên lo lắng về bệnh thủy đậu không?

Phụ nữ có thai nào đã từng mắc bệnh thủy đậu hay đã tiêm vắc xin thì không cần phải lo lắng. Tuy nhiên, những phụ nữ không được miễn dịch, mắc bệnh thủy đậu trong khi mang thai, có khả năng làm tăng các biến chứng nghiêm trọng hơn là ở những người lớn khác. Thai nhi cũng có thể bị ảnh hưởng. Những trẻ được sinh ra khi người mẹ mắc bệnh thủy đậu có thể phát sốt cao và có các vấn đề nghiêm trọng khác. Phụ nữ mang thai tiếp xúc với một người nào đó mắc bệnh thủy đậu nên liên lạc với bác sĩ của mình **ngay lập tức**. Những người không chắc chắn mình có mắc bệnh thủy đậu hay không có thể đi thử máu để kiểm tra xem họ có được bảo vệ khỏi siêu vi không.

Quý vị có thể mắc bệnh thủy đậu nhiều lần không?

Có, nhưng thường không phổ biến. Trong hầu hết các trường hợp, một khi quý vị đã mắc bệnh thủy đậu, thì quý vị không thể mắc bệnh một lần nữa. Tuy nhiên, siêu vi gây bệnh thủy đậu sẽ sống trong cơ thể của quý vị trong suốt quãng đời còn lại của quý vị. Những năm sau, quý vị có thể bị phát ban, hay còn gọi là bệnh mụn giộp, mà các bác sĩ gọi đó là “bệnh giời leo”. Chứng phát ban mụn giộp trong giống như bệnh thủy đậu, nhưng thường chỉ xuất hiện ở một phần cơ thể của quý vị và không lây lan. Không như bệnh thủy đậu, chứng mụn giộp rất đau nhức. Thỉnh thoảng trẻ em cũng mắc bệnh mụn giộp, nhưng thường xảy ra ở người lớn hơn. Dịch trong các mụn giộp này khi chạm phải có thể làm lây lan siêu vi và gây bệnh thủy đậu ở người không được miễn dịch.

Vắc xin varicella có an toàn không?

Có, vắc xin này an toàn cho hầu hết mọi người. Tuy nhiên, vắc xin này, cũng như bất kỳ loại thuốc nào khác, đều có khả năng gây những vấn đề như sốt, phát ban nhẹ, đau nhất thời hay cứng khớp, và các phản ứng dị ứng. Rất hiếm khi xảy ra các vấn đề nghiêm trọng hơn. Khoảng 70 – 86% những người được tiêm vắc xin được bảo vệ khỏi bệnh thủy đậu.

Ai không nên tiêm vắc xin varicella?

- Những người bị dị ứng nghiêm trọng với gelatin, neomycin, hay được tiêm một liều vắc xin trước đó không nên tiêm vắc xin.
- Phụ nữ có thai không nên tiêm vắc xin varicella cho đến khi họ sinh em bé.
- Những người mắc bệnh ung thư, HIV, hay các vấn đề khác làm suy giảm hệ miễn dịch nên hỏi bác sĩ hay y tá trước khi tiêm vắc xin.
- Những người mới được truyền máu gần đây hay được nhận các sản phẩm máu khác nên hỏi bác sĩ của mình nếu họ có thể được tiêm vắc xin thủy đậu.
- Những người bị sốt cao không nên tiêm vắc xin cho đến khi hết sốt và không còn các triệu chứng khác.

Tôi có thể lấy thêm thông tin ở đâu?

- Bác sĩ, y tá hay phòng khám bệnh của quý vị, hay ban y tế địa phương của quý vị (được ghi trong sổ điện thoại của chính quyền địa phương).
- Sở Y Tế Cộng Đồng Massachusetts, Chương Trình Chủng Ngừa (The Massachusetts Department of Public Health, Immunization Program) (617) 983-6800 hay số điện thoại miễn phí (888)-658-2850, hay trên trang web MDPH tại www.mass.gov/dph/

Văn Phòng Khu Vực Đông Bắc	Tewksbury	(978) 851-7261
Văn Phòng Khu Vực Trung Tâm	West Boylston	(508) 792-7880
Văn Phòng Khu Vực Đông Nam	Taunton	(508) 977-3709
Văn Phòng Khu Vực Metro/Boston*	Jamaica Plain	(617) 983-6860
Văn Phòng Khu Vực Miền Tây	Amherst	(413) 545-6600

*Các nhà cung cấp và cư dân Boston cũng có thể gọi đến Ủy Ban Sức Khỏe Cộng Đồng Boston ở số (617) 534-5611.

Đường Dây Nóng Thông Tin Chủng Ngừa Quốc Gia CDC

CDC-INFO 1-800-CDC-INFO (800-232-4636) 1-888-232-6348 TTY 24 Giờ/Ngày - Địa chỉ email: cdcinfo@cdc.gov